



Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 6164/23
12.3.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ у већу састављеном од судија Јелене Стевановић, председника већа, Радмиле Радић и Иване Марковић Радојевић, чланова већа, у парници тужиоца Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање Београд – Филијала Смедерево, Трг републике број 4, против туженог АА из ..., чији је пуномоћник Зорица Тршић, адвокат из Смедерева, ул.Железничка број 22, по тужби ради стицања без основа и противтужби ради накнаде штете, одлучујући о жалби туженог изјављеној против пресуде Основног суда у Смедереву П 2059/19 од 09.05.2022. године, у седници већа одржаној дана 12.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба туженог и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Смедереву П 2059/19 од 09.05.2022. године у ставу другом изреке.

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Смедереву П 2059/19 од 09.05.2022. године у ставу првом и трећем изреке и у том делу предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Смедереву П 2059/19 од 09.05.2022. године, ставом првим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име неоснованог обогаћења исплати износ од 776.462,02 динара, са законском затезном каматом од дана подношења тужбе од 21.10.2019. године, па до коначне исплате. Ставом другим изреке одбијен је као неоснован противтужбени захтев туженог, којим је тражио да се обавезе тужилац, да му на име неисплаћених износа пензије за период од 15.05.2018. године, закључно са 30.11.2019. године, исплати појединачне месечне износе, ближе наведене у том ставу изреке са законском затезном каматом на сваки од тих износа почев од дана доспећа, па до исплате, те да настави са исплатом инвалидске пензије, а све у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 74.129,24 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде, под претњом принудног извршења.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу, побијајући исту у целости из свих законских разлога. Трошкове другостепеног поступка је тражио одређено.

Испитујући правилност првостепене пресуде у границама законских овлашћења из члана 386 Закона о парничном поступку-ЗПП (“Службени гласник РС” број 72/11, 55/14, 87/18, 18/20 и 10/23-др.закон), Апелациони суд је оценио да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, на које овај суд, као другостепени, пази по службеној дужности, изрека из става другог изреке је јасна, разумљива и не противречи сама себи и разлозима пресуде, као ни доказима који се налазе у спису и садржи јасне, потпуне и довољне разлоге о свим битним чињеницама, тако да се њена законитост и правилност са сигурношћу могу испитати, па не стоје наводи из жалбе туженог којима се указује на учињену битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према чињеничном утврђењу првостепеног суда, решењем тужиоца број 51183 од 24.05.2002. године, туженом је признато право на инвалидску пензију почев од 18.12.2001. године. Решењем број 51183 од 29.12.2014. године, туженом је обустављена исплата инвалидске пензије од 01.01.2015. године из разлога што је тужени позиван 17.10.2014. године и 05.11.2014. године да достави расположиву документацију у циљу утврђивања промена у стању инвалидности, али се позиву није одазвао, па му је пензија обустављена, применом одредбе члана 122 Закона о пензијском и инвалидском осигурању Републике Србије. Против наведеног решења тужени је изјавио жалбу, али је иста одбијена решењем Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Дирекције Фонда број 01-02/182.6-42685/15 од 16.03.2015. године. Након тога тужени је поднео тужбу Управном суду и тако иницирао управни спор, али је његова тужба одбијена пресудом Управног суда У 5397/15 од 29.12.2014. године. Пре тога решењем Управног суда У 5397/15 од 06.04.2015. године, усвојен је захтев туженог за одлагање извршења решења Републичког фонда ПИО, Филијала Смедерево од 29.12.2014. године до доношења одлуке о управном спору. Решењем тужиоца Филијала Смедерево 51183 од 16.10.2018. године, туженом је као кориснику права на инвалидску пензију утврђено да му је више исплаћен износ инвалидске пензије за период од 01.01.2015. године до 15.06.2018. године од 781.462,00 динара.

На основу правилно утврђеног чињеничног стања, релевантног за одлучивање о захтеву из става другог изреке, правилно је првостепени суд одбио противтужбени захтев туженог у том делу као неоснован правилном применом терета доказивања из одредбе члана 231 ЗПП. Ово због тога што тужени није доказао да му је тужилац проузроковао штету, те није доказао противправност у раду тужиоца нити намеру да му се проузрокује штета.

Нису основани жалбени наводи туженог којима указује да је првостепени суд погрешно закључио да у радњама тужиоца нема противправних радњи. Ово стога, што у складу са одредбом члана 1 ЗПП судови опште надлежности нису овлашћени да цене правилност решења тужиоца којим је туженом обустављена исплата инвалидске

пензије. Неправилности у одлукама органа управе које могу бити последица повреде правила поступка, недостатака у утврђивању чињеничног стања или тумачењу и примени прописа, отклањају се правним средствима управног поступка. Законитост првостепеног управног акта у поступку по жалби или по праву службеног надзора може да испитује надлежни другостепени орган управе, а судска контрола се обезбеђује у управном спору. Одлука којом је туженом обустављена исплата пензије била је испитивана у управном поступку, те одлуке које су донете од стране тужиоца у управном поступку потврђене, тако што је одбијена тужба туженог пресудом Управног суда У 5397/15 од 29.12.2014. године, а такве одлуке суда нису могле да буду предмет оцене у парничном поступку.

Апелациони суд је у овом делу ценио и остале жалбене наводе туженог, али их посебно не образлаже, јер налази да нису од утицаја на доношење другачије одлуке на основу овлашћења из члана 396 став 1 и 2 ЗПП.

Са свега изложеног, применом одредбе члана 390 ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Међутим, правилност побијане пресуде у ставу првом изреке не може се са сигурношћу испитати, јер је у спроведеном поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку на коју су основано указале парничне странке, с обзиром да су разлози о битним чињеницама нејасни и непротивречни. Осим тога услед погрешне примене материјалног права ни чињенично стање није потпуно и правилно утврђено.

Одлучујући о тужбеном захтеву тужиоца, којим потражује износ од туженог на име исплаћене инвалидске пензије за период од 01.01.2015. године до 15.06.2018. године, првостепени суд је закључио да је тужени стекао право на инвалидску пензију која му је уредно исплаћивана, те да му је касније то право престало, односно да му је престао правни основ по коме је тужени стекао овај део имовине, те да је туженом новац исплаћиван по основу који је касније отпао, то је обавезан да новчани износ врати сходно чл. 210 ЗОО. Међутим, нејасан је закључак првостепеног суда на основу кога је закључио да је туженом престао правни основ по коме је стекао овај део имовине, а имајући у виду да је решењем тужиоца од 29.12.2014. године утврђен престанак исплате инвалидске пензије туженом и то почев од 01.01.2015. године, али не и право на инвалидску пензију. У списима предмета нема доказа о томе да је туженом престало право на инвалидску пензију које му је признато решењем тужиоца од 24.05.2002. године, и да је исто стављено ван снаге. Имајући у виду да решење тужиоца од 24.05.2002. године, којим је туженом признато право на инвалидску пензију, никада није стављено ван снаге, већ и даље производи правно дејство, а да је тужилац туженом престао да исплаћује пензију као стечено право, те исто представља повреду његовог стеченог права на имовину у смислу одредбе чл. 1 Протокола 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Осим тога одредбом чл. 240 став 2 Закона о пензијском и инавалидском осигурању – Закон о ПИО ("Службени гласник РС" бр. 34/2003... са каснијим изменама и допунама) предвиђено је да налаз и мишљење органа вештачења на основу којих су до дана ступања на снагу овог закона призната права из пензијског и инвалидског осигурања по основу инвалидности могу се преиспитивати у року од 5 година од дана ступања на снагу тог

закона, те да је рок од 5 година за примену наведене одредбе истекао 09. 04. 2008. године, због чега су сва решења донета по протеклу наведеног датума донета ван законског рока. Решењем тужиоца од 29.12.2014. године туженом је обустављена исплата инвалидске пензије из разлога што је тужени позиван 17.10.2014. године и 05.11.2014. године да достави расположиву документацију у циљу утврђивања промена у стању инвалидности, али се позиву није одазвао. С обзиром да је туженом решењем тужиоца број 51183 од 24.05.2002. године, признато право на инвалидску пензију почев од 18.12.2001. године на основу тада важећег Закона о основним правима из пензијског и инвалидског осигурања ("Сл.лист СРЈ" бр.30/96..39/02) донето у законитом поступку на основу веродостојног налаза, оцене и мишљења органа вештачења чије су надлежности биле одређене Правилником о начину рада органа вештачења и да такво решење представља пуноважан правни основ за успостављање права на пензију, а ово посебно што тужилац није имао основа да обустави исплату пензије по правоснажном решењу тужиоца из разлога што није доставио расположиву документацију у циљу утврђивања промена у стању инвалидности, јер се правоснажно решење о праву на пензију туженог није могло ставити ван снаге по протеклу законског рока од 5 година за преиспитивање инвалидности по одредби чл. 240 Закона о пензијском и ивалидском осигурању – Закон о ПИО ("Службени гласник РС" бр. 34/2003 ...)

Такође, тужилац је решењем 51183 од 16.10.2018. године, туженом као кориснику права на инвалидску пензију утврдио да му је више исплаћен износ инвалидске пензије за период од 01.01.2015. године до 15.06.2018. године од 781.462,00 динара и утврдио да ће се повраћај више исплаћених износа пензије решити у посебном поступку, сходно члану 208 став 1 до 3 Закона о пензијском и ивалидском осигурању, којом је прописано да накнада штете причињене фонду, односно повраћај незаконитог и неправилно извршених исплата пензија и других новчаних примања из пензијског и инвалидског осигурања врши се по одредбама закона којим се уређују облигациони односи, ако овим законом није другачије уређено, ставом 2 прописано је да уколико се Фонд и корисник не споразумеју о начину повраћаја преплаћеног износа пензије, Фонд доноси решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа обуставом до 1/3 месечног износа пензије, све док се на тај начин дуг по овом основу не измири.

Стога, нејасан је закључак првостепеног суда, да постоји обавеза туженог да тужиоцу исплати више исплаћене износе инвалидске пензије, јер доношењем решења којим је туженом обустављена исплата пензије, није стављен ван снаге правни основ за њихову исплату, а што је од утицаја на обавезивање туженог на исплату више исплаћеног износа, те је нејасно због чега тужилац потражује од туженог целокупни износ више исплаћене инвалидске пензије, а имајући у виду и одредбу члана 208 Закона о пензијском и ивалидском осигурању.

Са изложеног побијана пресуда у ставу првом изреке морала је бити укинута, па је на основу одредбе члана 391 став 1 и 392 став 2 ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

Истовремено је укинута одлука о трошковима поступка садржана у ставу трећем

изреке ожалбене пресуде, јер иста зависи од коначног исхода спора у смислу члана 165 Закона о парничном поступку.

У поновном поступку, првостепени суд ће поступити у смислу члана 398 став 2 ЗПП поштујући забрану из члана 398 став 3 ЗПП, тако што ће отклонити учињену битну повреду одредаба парничног поступка на коју је указано овим решењем и правилно и потпуно утврдити чињенично стање од значаја за правилну примену материјалног права, тако што ће утврдити да ли је туженом након доношења решења о престанку исплате инвалидске пензије, престало и право на инвалидску пензију, те ће имати у виду одредбу члана 240 став 2 Закона о пензијском и ивалидском осигурању. Након што поступи на изложени начин, правилном применом материјалног права на потпуно и правилно утврђено чињенично стање првостепени суд ће донети нову и на закону засновану одлуку, за коју ће дати довољне и јасне разлоге, како би се њена правилност и законитост са сигурношћу могла испитати.

**Председник већа-судија
Јелена Стевановић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић